

ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Бейгер І. Р.

Бібліографічний опис: Бейгер І. Р. ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ // Якість освіти в умовах змін: наукові пошуки, педагогічна практика та предметні методики : збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Кам'янець-Подільський, 2026. С. 107–110.

Видавець: ГО «Педагогічна платформа “Якість освіти”»

Оригінальні сторінки у збірнику: 107–110

УДК 378.147:811.111'243:004.8

Бейгер Ірина Романівна,

аспірантка спеціальності А1 Освітні, педагогічні науки,

Науковий керівник: Дацків Ольга Павлівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Україна

Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується активним упровадженням технологій штучного інтелекту (ШІ), що розширює можливості організації іншомовної підготовки майбутніх фахівців. Особливої актуальності набуває персоналізація навчання, орієнтована на врахування рівня іншомовної підготовки здобувача освіти, його освітніх потреб, труднощів і темпу засвоєння матеріалу. Цифровізація освітнього процесу створює додаткові передумови для його гнучкості, персоналізації та диференціації [1, с. 21,23]. У контексті професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови вважаємо перспективним використання цих можливостей для формування англомовної лексичної компетентності.

Мета дослідження полягає у визначенні основних можливостей використання технологій ШІ для персоналізації формування англомовної лексичної компетентності майбутніх учителів.

Можна вважати, що персоналізація навчання лексики передбачає насамперед пристосування змісту, складності й способів роботи з лексичним матеріалом до індивідуальних потреб здобувача освіти. У традиційних умовах забезпечити таку адаптацію для кожного студента складно через відмінності в рівні мовної підготовки та обсязі словникового запасу. Технології ШІ можуть частково

розширити можливості викладача в цьому напрямі, забезпечуючи гнучкіше створення й адаптацію навчального контенту [2, с. 83-84].

Особливо перспективним вважаємо застосування генеративного ШІ безпосередньо під час роботи з лексикою. Результати експериментального дослідження використання чатбота на основі великої мовної моделі свідчать про його позитивний потенціал у саморегульованому засвоєнні іншомовної лексики [4]. Отже, важливою перевагою таких інструментів є можливість організувати роботу студента у власному темпі та зосередити її саме на тих лексичних одиницях і видах діяльності, які викликають труднощі.

Вважаємо, що персоналізація формування англomовної лексичної компетентності майбутніх учителів із використанням ШІ може здійснюватися за кількома взаємопов'язаними напрямками. Насамперед, це адаптація складності лексичного матеріалу та контекстів його використання до актуального рівня підготовки студента. Не менш важливим є варіювання типів завдань: від розпізнавання значення лексичних одиниць, установлення відповідностей і заповнення пропусків до роботи зі словотворенням, сполучуваністю та продуктивним використанням лексики. Це дає змогу гнучкіше організувати перехід від рецептивного засвоєння лексичних одиниць до їх самостійного використання.

Окремого значення набуває можливість побудови індивідуальної траєкторії вивчення лексики за допомогою технологій ШІ. Така траєкторія може передбачати не лише добір лексичного матеріалу відповідно до рівня мовної підготовки студента, а й зміну послідовності його опрацювання залежно від результатів попередніх завдань, характеру допущених помилок і темпу засвоєння нових одиниць. ШІ може використовуватися для повторного подання складної лексики в нових контекстах, створення додаткових прикладів, завдань на закріплення, а також для поступового переходу від контрольованого використання слова до його самостійного застосування у мовленні. Можна стверджувати, що така організація роботи є особливо важливою для майбутніх учителів англійської мови, оскільки вони повинні не лише накопичувати словниковий запас, а й уміти гнучко використовувати лексичні одиниці в різних комунікативних і професійних ситуаціях. Персоналізована робота із ШІ може також сприяти розвитку навчальної автономії, адже здобувач освіти отримує можливість самостійно визначати, які лексичні одиниці потребують додаткового опрацювання, запитувати пояснення, ініціювати створення нових завдань і контролювати власний прогрес. Водночас, така автономність має поєднуватися з методичним супроводом викладача, який визначає навчальні цілі, оцінює доцільність використання згенерованих матеріалів й допомагає студентові критично ставитися до результатів роботи систем ШІ.

Ще одним важливим напрямом вважаємо адаптивну підтримку студента. Замість однакового набору вправ для всіх здобувачів освіти ШІ може використовуватися для створення додаткових пояснень і завдань відповідно до навчальних потреб здобувачів освіти. Доцільність такої підтримки підтверджують результати досліджень використання спеціалізованих моделей GPT у лексичному навчанні [5, с. 2-3].

Водночас, персоналізація засобами ШІ не повинна означати повну автоматизацію навчання. Згенерований матеріал і зворотний зв'язок потребують критичного оцінювання, а вибір способів застосування ШІ має залишатися педагогічно обґрунтованим. Сучасні дослідження підтверджують зростання можливостей використання ШІ у навчанні лексики, однак, водночас, вказують на необхідність подальшої перевірки ефективності конкретних способів його інтеграції [3, с. 1-2].

Таким чином, персоналізацію формування англомовної лексичної компетентності майбутніх учителів із використанням технологій ШІ розглядаємо як можливість гнучко адаптувати зміст, складність й типи лексичних завдань, забезпечувати індивідуальну підтримку та створювати умови для роботи студентів відповідно до їхніх актуальних потреб. Ефективність такого підходу визначається не кількістю використаних ШІ-інструментів, а педагогічною доцільністю їх застосування та поєднанням можливостей технологій із провідною роллю викладача. Перспективу подальших досліджень вбачаємо в розробленні та експериментальній перевірці методики персоналізованого формування англомовної лексичної компетентності майбутніх учителів із використанням технологій ШІ.

Список використаних джерел

Грачова І. Є., Колот Л. А., Дубініна О. В. Значення штучного інтелекту у вивченні іноземних мов. Педагогічні науки: теорія та практика. 2024. № 1. С. 21-27. DOI: 10.26661/2786-5622-2024-1-03

Кудельська О., Мельницька О. Оптимізація процесів оволодіння іноземною мовою за допомогою технологій штучного інтелекту: аналіз функціональних можливостей додатків. Journal of Cross-Cultural Education. 2025. № 5. С. 82-90. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-5-83-90

Chen X. Artificial intelligence in EFL vocabulary learning: a systematic review of higher education practices and research trends (2015–2025). Cogent Education. 2026. Vol. 13, Issue 1. p. 16. DOI: 10.1080/2331186X.2026.2667534

Hao C., Xu W., Abdul Halim H. B., Hao M. AI chatbot-assisted vocabulary learning: Relationships with self-regulation, motivation, and performance among Chinese private college students. Language Teaching Research. 2025. DOI: 10.1177/13621688251352595

Liu J., Ma Q. Using a custom GPT to scaffold corpus-based vocabulary learning for low-proficiency learners. Proceedings of the International CALL Research Conference. 2025. p. 7. DOI: 10.29140/97817637116240-11